

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до лекцій**

Навчальна дисципліна	Основи патентознавства. Академічна доброчесність
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	224 «Технології медичної діагностики та лікування»
Кафедра	Аналітичної, фізичної та колоїдної хімії

Затверджено на засіданні кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії
Протокол № 29 від 24 червня 2024 р.

Розглянуто та затверджено на засіданні ЦМК зі спеціальності 224 «Технології
медичної діагностики та лікування»
Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Автори:

Пушкарьова Я.М. – доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,

Зайцева Г.М. – завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,

Гождзінський С.М. – доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

ЗМІСТ

Лекція № 1 «Правова охорона авторського права та суміжних прав»	3
Лекція № 2 «Правова охорона винаходів та корисних моделей»	9
Лекція № 3 «Винаходи та корисні моделі у медицині»	12
Лекція № 4 «Правова охорона промислових зразків».....	15
Лекція № 5 «Промислові зразки у медицині»	19
Лекція № 6 «Правова охорона торговельних марок».....	22
Лекція № 7 «Торговельні марки у медицині»	26
Лекція № 8 «Ліцензування прав інтелектуальної власності»	30
Лекція № 9 «Основні засади академічної доброчесності».....	33
Лекція № 10 «Формування академічної культури»	38

Лекція № 1 «Правова охорона авторського права та суміжних прав»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) демонструвати знання та розуміння системи інтелектуальної власності;
- 2) усвідомлювати значущість інтелектуальної власності у сфері медицини;
- 3) розуміти суть поняття «авторське право» з точки зору медицини;
- 4) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо системи інтелектуальної власності відповідно до потреб та інтересів галузі охорони здоров'я; розкрити поняття «авторське право» з точки зору медицини; проаналізувати виникнення і здійснення суміжних прав.

2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;

3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) знати загальні відомості щодо системи інтелектуальної власності;
- 2) уміти ідентифікувати об'єкти авторського права з точки зору медицини.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Інтелектуальна власність у сфері охорони здоров'я.
 - 2.2. Загальні відомості про авторське право та суміжні права.
 - 2.3. Авторське право у сфері медицини.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Світові глобалізаційні процеси, нестабільність економіки та євроінтеграційні процеси, які активно відбуваються в Україні вимагають постійного оновлення законодавчої бази та уточнення юридичних норм у всіх сферах життєдіяльності країни. Право на життя і здоров'я є одними із основних, які мають забезпечуватись на державному рівні. У підґрунті вказаних проблем стоїть право інтелектуальної власності, яке є абсолютною цінністю у європейських	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.

	державних і основою законотворчого процесу.		
Інтелектуальна власність у сфері охорони здоров'я	<p>Право інтелектуальної власності у сфері медицини – це сукупність прав, які виникають у людини, щодо створеного нею результату інтелектуальної, творчої діяльності у промисловій (виробничій), науковій, літературній, художній та інших сферах, права які охороняються законом на об'єкти авторського права, права на відкриття, промислової власності та інші результати творчої діяльності (право на торговельну марку, комерційне найменування, ноу-хау) в сфері медицини.</p> <p>Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності у сфері медицини:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) об'єкти авторського права і суміжних прав. 2) об'єкти патентного права (винаходи, корисні моделі, промислові зразки). 3) об'єкти права інтелектуальної власності, які є позначеннями (фірмові найменування, торговельні марки та географічні зазначення) 4) нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності (наукові відкриття, раціоналізаторські пропозиції, топографії інтегральних мікросхем, селекційні досягнення, комерційну таємницю, тощо). <p>Патентом можна захистити лікарський засіб, форму його випуску, технічне рішення. У медичній сфері це пристрої, інструменти, які використовуються в діагностиці або лікуванні, а також сам спосіб лікування, діагностики чи оздоровлення, і навіть спосіб застосування інформаційних технологій.</p> <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>	Оволодіти знаннями щодо системи інтелектуальної власності відповідно до потреб та інтересів галузі охорони здоров'я.	15 хв.
Загальні відомості про авторське право та суміжні права.	<p>Об'єкти авторського права:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру; 2) виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; 	Оволодіти знаннями щодо основ авторського права та суміжних прав.	10 хв.

	<p>3) комп'ютерні програми; 4) бази даних; 5) музичні твори з текстом і без тексту; 6) драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; 7) аудіовізуальні твори; 8) твори образотворчого мистецтва; 9) твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; 10) фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії; 11) твори ужиткового мистецтва; 12) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори; 13) сценічні обробки творів, зазначених у пункті 1, і обробки фольклору, придатні для сценічного показу; 14) похідні твори; 15) збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори; 16) тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською та іншими мовами іноземних аудіовізуальних творів; 17) інші твори.</p> <p>Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей.</p> <p>Об'єкти суміжних прав:</p> <p>а) виконання літературних, драматичних, музичних, музично-драматичних, хореографічних, фольклорних та інших творів; б) фонограми, відеограми; в) передачі (програми) організацій мовлення.</p> <p><i>Розглянути кейс 2.</i></p>			
Авторське право у сфері	У вигляді діалогу/дискусії/обговорення	активного разом з	Розкрити значення авторського права	15 хв.

медицини	аудиторією навести приклади об'єктів авторського права у сфері медицини. <i>Розглянути кейс 3.</i>	у сфері медицини.	
Підсумки	Для забезпечення балансу між інтересами громадян та представників охорони здоров'я, необхідним є гармонізація вітчизняного законодавства до вимог міжнародних нормативних документів. Право інтелектуальної власності стоїть в основі підвищення рівня конкуренції виробників лікарських засобів, технічних пристроїв, медичного обладнання та надавачів медичних послуг. Відтак серед пріоритетних завдань є «перезавантаження» сучасної доктрини інтелектуальної власності у бік пріоритету інтересів пацієнта.	Підкреслити значущість інтелектуальної власності для медицини.	3 хв.

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

У галузі охорони здоров'я об'єктами інтелектуальної власності є:

- ✦ оригінальні назви лікарських засобів;
- ✦ наукові твори у сфері медицини;
- ✦ пристрої,
- ✦ інструменти, які використовуються в діагностиці або лікуванні;
- ✦ логотипи фармацевтичних фірм;
- ✦ лікарський засіб, форма його випуску;
- ✦ спосіб лікування, діагностики чи оздоровлення.

Які з них є об'єктами:

- 1) авторських та суміжних прав;
- 2) патентного права;
- 3) позначення?

Кейс 2 (до питання 2.2)

Класифікуйте об'єкти інтелектуальної власності з переліку:

- ✦ винаходи,
- ✦ корисні моделі,
- ✦ промислові зразки,
- ✦ компонування (топографії) інтегральних мікросхем,
- ✦ відеограми,
- ✦ фонограми,
- ✦ художні твори,
- ✦ раціоналізаторські пропозиції,
- ✦ компіляції даних (бази даних),
- ✦ сорти рослин,
- ✦ породи тварин,

- ✦ географічні зазначення, комерційні (фірмові) найменування,
 - ✦ торговельні марки (знаки для товарів і послуг),
 - ✦ комп'ютерні програми,
 - ✦ літературні твори,
 - ✦ комерційні таємниці, виконання,
 - ✦ передачі (програми) організацій мовлення;
- за видом правової охорони на 2 групи:
- охороняються патентним правом,
 - охороняються авторським правом та суміжними правами.

Кейс 3 (до питання 2.3)

Користуючись повним переліком об'єктів авторського права відповідно до статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права», назвати об'єкти авторського права у сфері медицини.

Стаття 8. Об'єкти авторського права

1. Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, а саме:

- 1) літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо);
- 2) виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
- 3) комп'ютерні програми;
- 4) бази даних;
- 5) музичні твори з текстом і без тексту;
- 6) драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки;
- 7) аудіовізуальні твори;
- 8) твори образотворчого мистецтва;
- 9) твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва;
- 10) фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії;
- 11) твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, ювелірні вироби тощо;

{Пункт 11 частини першої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 850-IV від 22.05.2003}

12) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності;

13) сценічні обробки творів, зазначених у пункті 1 цієї частини, і обробки фольклору, придатні для сценічного показу;

14) похідні твори;

15) збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори за умови, що вони є результатом творчої праці за добором, координацією або упорядкуванням змісту без порушення авторських прав на твори, що входять до них як складові частини;

16) тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською та іншими мовами іноземних аудіовізуальних творів;

17) інші твори.

2. Охороні за цим Законом підлягають всі твори, зазначені у частині першій цієї статті, як оприлюднені, так і не оприлюднені, як завершені, так і не завершені, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо).

3. Передбачена цим Законом правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі.

Рекомендована література

Основна

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ, статті 1, 7-10, 35-37 : станом на 5 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

4. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426, 433-456 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Система інтелектуальної власності.

2. Об'єкти та суб'єкти авторського права і суміжних прав.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М. доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 2 «Правова охорона винаходів та корисних моделей».

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) демонструвати знання та розуміння основних засад правової охорони винаходів (корисних моделей);
- 2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо правової охорони винаходів (корисних моделей); проаналізувати відмінність між винаходом та корисною моделлю.
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) знати основи правової охорони винаходів (корисних моделей).

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Загальні відомості про винахід (корисну модель).
 - 2.2. Відмінність між винаходом та корисною моделлю.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Промислова власність – результати науково-технічної творчості людини, які можуть бути використані для потреб суспільства в будь-якій доцільній діяльності людей. Всі питання, пов'язані з одержанням та використанням права власності на винаходи, регулюються Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.
Загальні відомості про винахід (корисну модель).	Винахід (корисна модель) – результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технологій. Виключне право на винахід (корисну модель) засвідчується патентом. Патентом є охоронний документ, який засвідчує пріоритет, авторство і виключне право на	Оволодіти знаннями щодо основ правової охорони винаходів (корисних моделей).	15 хв.

	<p>винахід (корисну модель).</p> <p>Правова охорона надається винаходу (корисній моделі), який не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та відповідає умовам патентоздатності.</p> <p>Об'єктом винаходу (корисної моделі) може бути: продукт (пристрій, штам мікроорганізму, культура клітини рослини і тварини); процес (спосіб), а також нове застосування відомого продукту чи процесу.</p>		
Відмінність між винаходом та корисною моделлю.	<p>Винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Винахід визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до Укрпатенту. Винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не впливає явно із рівня техніки.</p> <p>Винахід (корисна модель) визнається промислово придатним, якщо його може бути використано у промисловості або в іншій сфері діяльності.</p> <p>Чим же відрізняються корисна модель і винахід? Якщо винахід повинен відповідати трьом умовам патентоздатності (якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним), то для корисної моделі – лише дві умови патентоздатності: світова новизна; промислова придатність.</p> <p>Строк дії патенту на винахід становить 20 років, а строк дії патенту на корисну модель – 10 років.</p>	Проаналізувати відмінність правової охорони винаходу та корисної моделі.	10 хв.
Підсумки	<p>Проблематика полягає у тому, що в Україні однакові результати інтелектуальної діяльності можуть охоронятися як винаходи і як корисні моделі. Проте отримання патенту на корисну модель має більше переваг, ніж отримання патенту на винахід: менше часових і фінансових витрат; менше вимог патентоздатності і, як наслідок, вищий рівень охорони такого результату;</p>	Узагальнити отримані знання та акцентувати увагу на існуючих проблемах.	3 хв.

	<p>нижчі ризики визнання права недійсним. Законодавство України не розмежовує об'єкти, які підпадають під правову охорону, як винаходи та як корисні моделі, що призводить до збільшення кількості патентів, які дублюють один одного, і має негативні наслідки для реалізації прав людини у сфері медицини.</p>		
--	---	--	--

Рекомендована література

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
2. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII, статті 1, 6 та 7 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426: станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти винаходу, корисної моделі.
2. Умови патентоздатності винаходу, корисної моделі.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
 Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
 Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 3 «Винаходи та корисні моделі у медицині».

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) розуміти суть поняття «винахід (корисна модель)» з точки зору медицини;
- 2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – розкрити поняття «винахід (корисна модель)» з точки зору медицини.
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) уміти ідентифікувати об'єкти винаходу (корисної моделі) з точки зору медицини.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Загальні відомості про винахід (корисну модель).
 - 2.2. Відмінність між винаходом та корисною моделлю.
 - 2.3. Винаходи (корисні моделі) у сфері медицини.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Особливе місце в системі цивільного права для сфери медицини посідає патентне право. Результати інтелектуальної діяльності винахідників, медиків-винахідників відображаються в об'єктах патентного права.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	5 хв.
Винаходи (корисні моделі) у сфері медицини	У вигляді активного діалогу/дискусії/обговорення разом з аудиторією ідентифікувати об'єкти винаходу (корисної моделі) у сфері медицини. <i>Розглянути кейс 1.</i>	Розкрити значення винаходів (корисних моделей) у сфері медицини.	35 хв.
Підсумки	У медичній галузі винаходи та корисні моделі відіграють важливу роль у розвитку нових технологій, методів лікування та діагностики.	Узагальнити отримані знання та акцентувати увагу на ролі винаходів (корисних	5 хв.

	Таким чином, як винаходи, так і корисні моделі є важливими інструментами для розвитку медицини, особливо з огляду на швидкий прогрес у таких галузях, як біотехнології, фармацевтика та медична техніка.	моделей) для розвитку медицини.	
--	--	---------------------------------	--

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.3)

Визначте, які з наведених об'єктів є винаходами в медицині:

- ✦ методи виконання розумових операцій,
- ✦ пристрій,
- ✦ умовні позначення,
- ✦ речовина,
- ✦ наукові теорії,
- ✦ штам мікроорганізму,
- ✦ культури рослинних і тваринних клітин,
- ✦ процес,
- ✦ алгоритми та програми для обчислювальних машин,
- ✦ розклади,
- ✦ метод,
- ✦ методи організації та економічного управління,
- ✦ нове застосування відомого продукту чи процесу,
- ✦ правила,
- ✦ проекти
- ✦ схеми планування будівель і споруд.

Рекомендована література

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII, статті 1, 6 та 7 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426: станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти винаходу, корисної моделі з точки зору медицини.

2. Роль патентного права у медицині.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 4 «Правова охорона промислових зразків»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

1) демонструвати знання та розуміння основних засад правової охорони промислових зразків;

2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо правової охорони промислових зразків;

2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;

3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

1) знати основи правової охорони промислових зразків.

План лекції:

1. Вступна частина.

2. Основні питання лекції.

2.1. Загальні відомості про промисловий зразок.

2.2. Складання і подання заявки на видачу патенту.

3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Промисловий зразок – результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання (промисловий дизайн). Завдяки використанню промислового зразка, виріб придбає зовнішню і споживацьку привабливість; у результаті, зростає комерційна вартість виробу і вірогідність його реалізації на ринку збуту. Охорона промислового зразка сприяє економічному розвитку, активізуючи художню творчість в промисловості і виробництві, а також в традиційних сферах мистецтва і художніх промислах.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.
Загальні відомості про промисловий зразок.	Об'єкти промислового зразка: форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та	Оволодіти знаннями щодо основ правової охорони промислових	15 хв.

	<p>ергономічних потреб. Промисловий зразок відповідає умовам патентоспроможності, якщо він є новим, тобто, якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до Укрпатенту або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.</p> <p>Виріб повинен легко піддаватися промислому тиражуванню. Звідси і назва «промисловий зразок». Якщо цей критерій не задовольняється, об'єкт кваліфікується як витвір мистецтва і підпадає під охорону за законом про авторські права, а не про промислову власність.</p> <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>	зразків.	
Складання і подання заявки на видачу патенту	<p>Заявка на патентування повинна містити: заяву про видачу патенту в одному примірнику; комплект зображень виробу, що дають повне уявлення про зовнішній вигляд виробу, у двох примірниках; опис промислового зразка в одному примірнику; креслення, схему, карту.</p> <p>Заяву про видачу патенту подають за встановленою формою, у ній вказується ім'я та місце проживання заявника — фізичної особи та повну назву Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, місцезнаходження заявника – юридичної особи.</p> <p>Комплект зображень виробу повинен давати повне уявлення про зовнішній вигляд виробу.</p> <p>Опис промислового зразка містить такі розділи: назва промислового зразка; прізвище, ініціали автора промислового зразка; призначення та галузь застосування промислового зразка; перелік зображень, креслень і схем, схем і карт; суть та суттєві ознаки промислового зразка.</p> <p>Креслення, схеми та карти включаються до складу заявки в разі потреби пояснення суті промислового зразка, визначення габаритів та співвідношень розмірів загального вигляду виробу чи його елементів, пояснення ергономічних особливостей зовнішнього вигляду виробу тощо.</p> <p><i>Розглянути кейс 2.</i></p>	Проаналізувати процедуру подання заявки на видачу патенту.	10 хв.

Підсумки	У сфері медицини для промислових зразків важливою є не стільки естетична, скільки ергономічна складова. Варто вказати, що зловживання правами інтелектуальної власності на промислові зразки зумовлене заявочним принципом надання правової охорони, тобто під відповідальність заявника.	Узагальнити отримані знання.	3 хв.
----------	---	------------------------------	-------

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

Обґрунтуйте, які з наведених об'єктів інтелектуальної власності належать до об'єктів промислового зразка:

- ✦ форма, промислові споруди,
- ✦ малюнок,
- ✦ об'єкти архітектури,
- ✦ друкована продукція,
- ✦ об'єкти газоподібних
- ✦ речовин,
- ✦ об'єкти сипких речовин?

Кейс 2 (до питання 2.2)

З'ясуйте, які складові частини, необхідні для подачі заявки на патентування промислового зразка:

- ✦ рішення товариства винахідників України,
- ✦ заява про видачу патенту,
- ✦ висновок підприємства, на якому працює заявник, комплект зображень виробу,
- ✦ опис промислового
- ✦ зразка,
- ✦ креслення,
- ✦ свідоцтво на право зайняття підприємницькою діяльністю,
- ✦ схема,
- ✦ карта,
- ✦ дозвіл місцевих органів самоврядування.

Рекомендована література

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII, статті 1, 5 та 6 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти промислового зразка.
2. Критерії охороноздатності промислового зразка.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 5 «Промислові зразки у медицині»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) розуміти суть поняття «промисловий зразок» з точки зору медицини;
- 2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – розкрити поняття «промисловий зразок» з точки зору медицини;
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) уміти ідентифікувати об'єкти промислового зразку з точки зору медицини.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Промислові зразки у сфері медицини.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Промислові зразки у сфері медицини стосуються зовнішнього вигляду медичних виробів, інструментів, пристроїв та обладнання, що використовуються в медичній практиці. Ці зразки охоплюють не тільки технічну функціональність виробу, але й естетичний вигляд, що також може впливати на зручність використання та сприйняття з боку пацієнтів та медичного персоналу.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	5 хв.
Промислові зразки у сфері медицини	У вигляді активного діалогу/дискусії/обговорення разом з аудиторією ідентифікувати об'єкти промислового зразка у сфері медицини. Промислові зразки в медичній сфері можуть включати: 1. Дизайн медичних пристроїв: Зовнішній вигляд приладів, таких як	Розкрити значення промислових зразків у сфері медицини.	35 хв.

	інгалятори, шприци, електронні прилади (глюкометри, тонометри), ортопедичні засоби тощо. 2. Медичний одяг та аксесуари: Форма медичного персоналу, захисне спорядження, такі як маски, рукавички, щитки. 3. Меблі та інтер'єр медичних установ: Дизайн лікарняних ліжок, медичних візків, меблів для операційних та приймальних відділень. 4. Упаковка ліків: Оригінальний дизайн упаковки, що полегшує ідентифікацію ліків і підвищує їх безпеку під час зберігання та використання.		
Підсумки	Охорона прав на промислові зразки важлива для запобігання копіюванню дизайну, що забезпечує захист інновацій та сприяє розвитку медичної індустрії. В Україні промислові зразки можуть бути зареєстровані у відповідності до законодавства про інтелектуальну власність, зокрема через патентування промислових зразків.	Узагальнити отримані знання.	5 хв.

Рекомендована література

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

5. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII, статті 1, 5 та 6 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

6. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти промислового зразка у сфері медицини.
2. Роль промислових зразків у сфері медицини.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 6 «Правова охорона торговельних марок»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

1) демонструвати знання та розуміння основних засад правової охорони знаків для товарів та послуг;

32) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо правової охорони знаків для товарів та послуг;

2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;

3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

1) знати основи правової охорони знаків для товарів та послуг.

План лекції:

1. Вступна частина.

2. Основні питання лекції.

2.1. Поняття товарного знаку для товарів та послуг.

2.2. Правова охорона торговельних знаків.

3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Знаки допомагають споживачеві розрізнити товари різних виробників. Саме з цією метою виникла потреба надати правову охорону такому найменуванню або фірмі, щоб нею не могли неправомірно скористатися інші особи. Крім товарних знаків, виникла необхідність ще в одному правовому засобі розрізнення товарів одного й того самого виду. На ринку має значення не лише якість товару, його зовнішній вигляд, але і його виробник. Тобто, виникла потреба розрізняти деякі товари і за місцем їх виробництва. Таким чином, виникло право на комерційне найменування, право на торговельну марку, право на географічне зазначення.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	5 хв.
Поняття	Товарний знак і знак обслуговування –	Оволодіти	15

<p>товарного знака для товарів та послуг</p>	<p>позначення для відрізнення відповідно товарів і послуг, які виробляють чи надають одні фізичні або юридичні особи, від однорідних товарів і послуг, що виробляють чи надають інші фізичні або юридичні особи.</p> <p>Знак – позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів та послуг інших осіб.</p> <p>Об'єкти товарного знаку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словесні у вигляді слів або сполучень літер. 2. Зображувальні у вигляді графічних композицій будь-яких форм на площині. 3. Об'ємні у вигляді фігур або їх композицій у трьох вимірах. 4. Комбінації вищезазначених позначень. <p>Товарний знак може бути зареєстрований у будь-якому кольорі чи кольоровому поєднанні.</p> <p>Правова охорона надається знаку, що не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та на який не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені законодавством.</p> <p>Вартість товарного знака іноді перевищує вартість усього майна фірм, тому товарний знак ретельно охороняється його власником.</p> <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>	<p>знаннями щодо основ правової охорони знаків для товарів та послуг.</p>	<p>хв.</p>
<p>Правова охорона торговельних знаків</p>	<p>Правова охорона торговельних знаків є важливою складовою системи інтелектуальної власності, що забезпечує захист прав власників торговельних марок на їх унікальні позначення, які використовуються для ідентифікації товарів чи послуг.</p> <p>Особливості правової охорони торговельних знаків визначаються як національним законодавством, так і міжнародними угодами.</p> <p>У разі порушення прав на торговельний знак власник може звернутися до суду з вимогою захисту своїх прав. У суді можна домагатися заборони використання знака,</p>	<p>Проаналізувати особливості правової охорони торговельних знаків.</p>	<p>20 хв.</p>

	стягнення компенсації за збитки та припинення виготовлення чи розповсюдження товарів з порушенням прав.		
Підсумки	Правова охорона торговельних знаків захищає інтереси власників та сприяє розвитку чесної конкуренції на ринку, запобігаючи можливим порушенням і копіюванню брендів.	Узагальнити отримані знання.	5 хв.

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

Визначте, які із позначень згідно із Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» можуть одержати правову охорону:

- ✦ словесні у вигляді слів або сполучень літер, які не мають розрізняльної здатності;
- ✦ зображувальні у вигляді графічних композицій будь-яких форм на площині;
- ✦ державні герби, прапори й емблеми;
- ✦ об'ємні у вигляді фігур або їх композицій у трьох вимірах;
- ✦ емблеми;
- ✦ скорочені або повні найменування міжнародних міжурядових організацій;
- ✦ комбінації словесних, зображувальних та об'ємних позначень;
- ✦ офіційні контрольні, гарантійні та пробірні клейма; печатки;
- ✦ офіційні назви держав;
- ✦ нагороди та відзнаки.

Рекомендована література

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII, статті 1, 5 та 6 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти торговельної марки.
2. Підстави для відмови в наданні правової охорони.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 7 «Торговельні марки у медицині»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) розуміти особливості назв лікарських засобів;
- 2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо правової охорони знаків для товарів та послуг на прикладі фармацевтичної галузі;
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) уміти застосовувати отримані знання до характеристики назв лікарських засобів.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Використання товарних знаків у медицині та фармації.
 - 2.2. Назва лікарського засобу як об'єкт дослідження судової експертизи.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Торговельні марки у медицині мають важливе значення для ідентифікації та просування медичних продуктів і послуг. Вони допомагають відрізнити фармацевтичні компанії, медичні препарати, обладнання та послуги серед інших конкурентів на ринку, що є важливим аспектом для побудови довіри пацієнтів і лікарів.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.
Використання товарних знаків у медицині та фармації	Серйозні фармацевтичні фірми нерідко залучають фахівців-лінгвістів та семонеміків (від грецької – призначати назву, знак) для розробки назви свого нового лікарського засобу, бо цей процес має велике комерційне і юридичне значення. Комерційне значення полягає в легкості ідентифікації препарату, його	Проаналізувати особливості назв лікарських засобів.	15 хв.

	<p>можливості відрізнитися від інших, тобто його маркетинговому успіху, приємному і легкому звучанні, можливо, асоціативному порівнянні.</p> <p>Слід зауважити, що найбільш поширеними в цій галузі є саме словесні позначення лікарських засобів, – принаймні це те, що ми можемо спостерігати на українському ринку лікарських засобів, і якщо врахувати, що іноземними препаратами ми, м'яко кажучи, не обділені, можна зробити висновок, що більш як 80% – це все таки словесні позначення, які мають графічну і фонетичну форму. Правда, дуже часто ці словесні позначення супроводжують графічні знаки. Для легкого проведення асоціацій хімічні препарати називають традиційно для цієї галузі, назви складають з фрагментів хімічної назви або декількох хімічних назв (для комбінованих препаратів); іноді назва вказує на захворювання (наприклад, «Антиангін»), часто назви походять від назв рослинних компонентів (фізостигмін – від рослини фізостигма), ліки тваринного походження співзвучні з назвами органів, тканин, ферментів (адреналін, інсулін та ін.), синтетичні лікарські засоби частіше називають за частинами хімічних назв (парацетамол – від пара-ацетамінофенол, димедрол – від диметиламіноетиловий ефір бензгідролу), деякі назви містять натяк на лікувальний ефект (Но-Шпа від <i>nospasm</i> Анальгін – від <i>analgos</i> (заперечення і біль). Іноді зазначені методи вироблення назв поєднуються.</p> <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>		
<p>Назва лікарського засобу як об'єкт дослідження судової експертизи</p>	<p>Торгова назва лікарського засобу – словесне позначення, під яким певний виробник проводить реєстрацію, пропонує до продажу та реалізує на фармацевтичному ринку вироблений ним лікарський (фармацевтичний) засіб, який має певний якісний та кількісний склад та фармакологічні властивості.</p> <p>Відмінність між назвою лікарського</p>	<p>Проаналізувати відмінності між назвою лікарського засобу та торговельною маркою.</p>	<p>20 хв.</p>

	<p>засобу та торговельною маркою полягає у їх функціональному призначенні. Торговельна марка виконує роль розрізняльного позначення – засобу індивідуалізації товарів конкретного виробника на ринку однорідної продукції. Назва лікарського засобу виконує загально-інформативну функцію, пов'язану з призначенням тих чи інших ліків.</p> <p>Торгові назви лікарських засобів (фармацевтичних препаратів), зареєстровані як торговельні марки для товарів, часто стають предметом судових спорів через їх схожість настільки, що можна сплутати. При цьому, іноді в судових рішеннях містяться протилежні висновки щодо схожості одних і тих же назв лікарських засобів. У більшості справ проводиться первинна та повторна судові експертизи, а в деяких випадках до справи залучають і більше висновків судових експертиз та експертних досліджень.</p> <p>Особливість реалізації лікарських засобів на ринку зумовлює і особливості визначення схожості їх назв, зареєстрованих як торговельні марки. Крім того, не всі загальні підходи до визначення схожості позначень можуть застосовуватись до назв лікарських засобів.</p> <p>При встановленні схожості назв лікарських засобів необхідно враховувати велику кількість взаємопов'язаних факторів (семантичну, фонетичну, графічну схожості та інше).</p>		
Підсумки	<p>Результати інтелектуальної діяльності людини у медичній сфері за своєю специфікою та значенням, а саме – впливом на здоров'я та життєдіяльність людини, відрізняються від результатів інтелектуальної діяльності в інших сферах. Зараз широко обговорюється необхідність створення спеціальних правил розгляду заявок на винахід у сфері фармацевтики та медицини. Як показує проведене дослідження, такий же</p>	Акцентувати увагу на особливостях результатів інтелектуальної діяльності людини у медичній сфері.	5 хв.

	висновок можна зробити і щодо необхідності створення спеціальних правил розгляду заявок та проведення експертизи торговельних марок –лікарських засобів.		
--	--	--	--

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

У фармацевтичній галузі у процесі створення лікарських засобів дуже важливою ланкою є його назва. Можна виділити три основні групи назв лікарських засобів:

- 1) хімічні – походять від молекулярних формул діючих речовин і характеризують хімічну структуру молекули;
- 2) міжнародні непатентовані – проходять реєстрацію у ВООЗ, не підлягають реєстрації в національних патентних відомствах;
- 3) торговельні – товарні знаки.

Чи може хімічна назва лікарського засобу бути зареєстрована як товарний знак?

Як віднайти нову назву для препарату-генерика?

Рекомендована література

Основна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII, статті 1 та 5 : станом на 6 квіт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII, статті 1, 5 та 6 : станом на 14 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 418-426 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Об'єкти торговельної марки у медицині та фармації.
2. Роль торговельних марок у медицині та фармації.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
 Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
 Гождзінський С.М., доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 8 «Ліцензування прав інтелектуальної власності»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) розуміти основні терміни, що стосуються ліцензування;
- 2) демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо видів ліцензійних договорів та ліцензійних платежів;
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) знати види ліцензійних договорів та їх особливості;
- 2) знати види ліцензійних платежів та їх особливості.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Ліцензійні договори.
 - 2.2. Ліцензійні платежі.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Ліцензування прав інтелектуальної власності – це процес, за допомогою якого власник прав на об'єкт інтелектуальної власності надає іншій особі (ліцензіату) дозвіл на використання цих прав на певних умовах і за винагороду, зберігаючи при цьому своє право власності на об'єкт. Це важливий інструмент комерціалізації інтелектуальної власності у багатьох галузях, зокрема у фармацевтиці, технологіях, науці та медицині.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	5 хв.
Ліцензійні договори	Ліцензійні договори – це угоди між власником прав на об'єкт інтелектуальної власності (ліцензіаром) та іншою стороною (ліцензіатом), які надають ліцензіату право	Оволодіти знаннями щодо видів та особливостей ліцензійних	20 хв.

	<p>використовувати об'єкт інтелектуальної власності на певних умовах. Ці договори є ключовими для комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, таких як патенти, торговельні марки, авторські права, промислові зразки та інші.</p> <p>У Цивільному Кодексі України передбачені такі види ліцензійних договорів: виключна ліцензія, одиначна ліцензія, невиключна ліцензія, інші види, що не суперечать закону.</p>	договорів.	
Ліцензійні платежі	<p>Ліцензійні платежі – це фінансові виплати, які ліцензіат сплачує ліцензіару за право користування об'єктом інтелектуальної власності на основі ліцензійного договору. Ліцензійні платежі можуть мати різну структуру, залежно від умов договору, характеру об'єкта інтелектуальної власності та галузі, в якій він використовується. Основними видами ліцензійних платежів є: паушальний платіж, роялті, комбінований платіж.</p>	Оволодіти знаннями щодо видів та особливостей ліцензійних платежів.	15 хв.
Підсумки	<p>У сфері медицини ліцензування є ключовим механізмом для передачі прав на використання патентів на лікарські засоби, медичні технології та інші інновації. Фармацевтичні компанії часто використовують ліцензування для поширення своїх продуктів на інші ринки або співпрацюють із компаніями з метою дослідження та розробки нових ліків. Ліцензійні угоди в цій галузі також можуть включати положення про клінічні випробування та маркетингову підтримку.</p>	Усвідомити значущість норм академічної доброчесності.	5 хв.

Рекомендована література

Основна

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV, статті 1109-1111 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). *Укрпатент*. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Види ліцензійних договорів.
2. Види ліцензійних платежів.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М. доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 9 «Основні засади академічної доброчесності»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) демонструвати здатність діяти у професійній та навчальній діяльності із позицій академічної доброчесності;
- 2) усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності;
- 3) оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо основних засад академічної доброчесності та її порушень;
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) знати основні принципи та цінності академічної доброчесності;
- 2) уміти розрізняти види порушень академічної доброчесності.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Академічна доброчесність та її цінності.
 - 2.2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти.
 - 2.3. Порушення академічної доброчесності.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Академічна доброчесність визначає можливість сталого розвитку університетської освіти. Формування академічної доброчесності як складника академічної культури є невід'ємною умовою трансформації вищої освіти в Україні. Академічна доброчесність – довгострокова інвестиція, що забезпечує формування довіри до освіти і науки, та приведе до суспільного прогресу, зростання рівня соціально-економічного розвитку.	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.
Академічна доброчесність	Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом	Оволодіти знаннями щодо	15 хв.

<p>ь та її цінності</p>	<p>правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання та викладання.</p> <p>Цінності, на яких ґрунтується академічна доброчесність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – чесність – обов’язковий базис у викладанні, навчанні, дослідженні й роботі; – довіра – можливість співпраці та обміну власними ідеями, без наражання на нелегальне використання інформації; – справедливість – прозорі очікування від учасників освітнього процесу і практики функціонування закладу освіти; – повага – взаємна і включає повагу до себе та повагу до інших; – відповідальність – протистояти спокусі порушення норм і правил; – відвага – активні дії з відстоювання академічної доброчесності. <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>	<p>поняття академічної доброчесності та її фундаментальних цінностей.</p>	
<p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти</p>	<p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; – дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; – надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. <p><i>Розглянути кейс 2.</i></p>	<p>Розкрити умови дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти.</p>	<p>10 хв.</p>
<p>Порушення академічної доброчесності</p>	<p>Порушення академічної доброчесності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – академічний плагіат – оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства; – самоплагіат – оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; – фабрикація – вигадкування даних чи фактів; 	<p>Оволодіти знаннями щодо видів порушення академічної доброчесності.</p>	<p>15 хв.</p>

	<p>– фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних;</p> <p>– списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання;</p> <p>– обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу;</p> <p>– хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;</p> <p>– необ’єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.</p> <p><i>Розглянути кейси 3 та 4.</i></p>		
Підсумки	<p>Якість освіти можна визначати за певними показниками та конкретними критеріями, а також перевірити їх дотримання всіма учасниками освітнього процесу. Один із таких показників – академічна доброчесність.</p> <p>Знання і виконання правил академічної доброчесності, недопущення плагіату, списування та інших академічно недоброчесних дій – невід’ємна ціннісна складова успішного навчання, передумова забезпечення належної якості освіти на всіх її рівнях.</p>	Усвідомити значущість норм академічної доброчесності.	3 хв.

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

Визначити з наведеного переліку шість фундаментальних цінностей, на яких ґрунтується академічна доброчесність. Обґрунтувати свій вибір та пояснити значущість цінностей академічної доброчесності (або довести їх не важливість) для професії лікаря.

Перелік характеристик: чесність, обман, довіра, почуття, справедливість, повага, сила, любов, відповідальність, щирість, етика, взаєморозуміння, жорстокість, відвага.

Кейс 2 (до питання 2.2)

Після ознайомлення із магістерською роботою студента науковий керівник порадив йому замінити фото одного з дослідів на фото кращої якості. Оскільки можливості переробити дослід та зробити нові фото студент вже не мав, науковий керівник надав своє власне фото схожого дослідів. Студент використав це фото у своїй роботі без вказання автора та відповідного посилання.

Чи можна вважати поведінку студента академічно доброчесною?

Чи можна вважати поведінку наукового керівника академічно доброчесною?

Обґрунтувати відповідь.

Кейс 3 (до питання 2.3)

Студент виконав певне експериментальне дослідження для підтвердження своєї гіпотези. У результаті отримав дані, серед яких декілька показників суперечать гіпотезі його дослідження. Через брак часу він вирішує не враховувати суперечливі дані, а натомість юнак використовує лише ті показники, які підтверджують гіпотезу.

Чи порушив студент принципи академічної доброчесності? Обґрунтувати відповідь.

Кейс 4 (до питання 2.3)

Студент А. вивчає певну навчальну дисципліну. У силабусі курсу зазначено, що для допуску до іспиту студенти мають набрати 60 балів під час семінарських занять. Студент А. бере активну участь в обговореннях і впевнений, що він набирає достатню кількість балів для допуску. За день до іспиту викладач надсилає групі списки із набраними балами і прізвища тих, хто не допущений до іспиту. Серед недопущених є і студент А. Він звертається до викладача з проханням пояснити такий результат і отримує відповідь «Я так оцінив вашу роботу на семінарських заняттях».

Чи є поведінка викладача порушенням академічної доброчесності? Обґрунтувати відповідь.

Рекомендована література

Основна

2. Положення про академічну доброчесність у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця, Київ, 2020, 10 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1EVG51GI8sz8sVBgCH58ume5_aBnK4ccl/view (дата звернення: 20.06.2024).

3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ, стаття 50 : станом на 5 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII, стаття 42 : станом на 12 трав. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, стаття 42 : станом на 5 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос». *Академічна доброчесність*. URL: <http://e-csr.org.ua/> (дата звернення: 20.06.2024).
2. International Center for Academic Integrity. *Resources*. URL: <https://academicintegrity.org/> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Законодавча база у сфері академічної доброчесності.
2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти.
3. Види порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М. доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.

Лекція № 10 «Формування академічної культури»

Вид лекції: традиційна (інформаційна, проблемна).

Компетенції:

- 1) демонструвати здатність діяти у професійній та навчальній діяльності відповідно до цінностей академічної культури;
- 2) усвідомлювати цінність набуття нових знань та академічні норми, яких слід дотримуватися;
- 3) володіти навичками самоорганізації для здійснення успішної наукової діяльності.

Мета лекції:

- 1) дидактична мета – сформувати систематизовані знання щодо основ академічної культури;
- 2) виховна мета – сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості;
- 3) розвивальна мета – розвивати інтелектуальні здібності, мислення, самостійність.

Обладнання лекції: комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення, мультимедійна система, екран для мультимедійної системи.

Завдання лекції:

- 1) знати основні чинники формування академічної культури та її складові елементи;
- 2) уміти практично використовувати набуті інформаційні компетентності.

План лекції:

1. Вступна частина.
2. Основні питання лекції.
 - 2.1. Складові академічної культури.
 - 2.2. Інформаційна компетентність – індикатор рівня академічної культури.
 - 2.3. Плагіат як форма академічного шахрайства.
3. Підсумки.

Опис етапів лекції

Назва етапу лекції	Зміст етапів	Освітня мета етапу	Час
Вступна частина	Поняття «академічна культура» поєднує культуру навчання в університеті, цінності, традиції, норми, правила проведення наукових досліджень; наукову мовну культуру, культуру високої духовності і моралі, культуру спілкування наукових наставників та студентів, культуру наукової праці і соціальної, моральної відповідальності за результати дослідження, культуру толерантності і педагогічного оптимізму,	Розкрити актуальність теми лекції; ознайомити студентів з планом лекції.	2 хв.

	що формується в культурно-освітньому просторі закладів вищої освіти.		
Складові академічної культури	<p>До сфери академічної культури належать такі складники:</p> <ul style="list-style-type: none"> – академічна діяльність – навчальна та наукова; – академічне письмо (написання публіцистичних, популярних, наукових, методичних, кваліфікаційних текстів); – академічна інформатика (сформованість бібліографічної компетентності); – академічна комунікація – конференційна діяльність, академічна риторика, професійна етика автора, викладача, академічне право, науково-кваліфікаційні заходи; – підвищення кваліфікації та академічного статусу (неформальна та інформальна освіта). <p><i>Розглянути кейс 1.</i></p>	Розкрити суть складових елементів академічної культури.	10 хв.
Інформаційна компетентність – індикатор рівня академічної культури	<p>У сучасному світі високих технологій, в еру становлення та розвитку інформаційного суспільства, у студентів постійно виникають труднощі з опрацюванням інформації для вирішення поставлених навчальних завдань. Найбільш проблемним є етап перетворення інформації, що передбачає критичне осмислення даних та їх порівняння, а також творчий етап, що вимагає створення власного інтелектуального продукту.</p> <p>Недостатній рівень інформаційної культури та базових вмінь і навичок коректної роботи з інформацією часто призводить до порушення студентами норм академічної доброчесності, що набуває ознак системності та масштабності і становить загрозу формування суспільства, лояльного до вчинення плагіату. Фатальність наслідку недооцінювання важливості інформаційної культури та грамотності у тому, що у результаті доводиться спрямовувати усі зусилля на боротьбу із плагіатом у студентських роботах, замість того, щоб навчати студентів дотримуватися академічної доброчесності</p>	Розкрити значущість інформаційної компетентності у процесі формування академічної культури; проаналізувати шляхи підвищення рівня академічної культури.	15 хв.

	та уникати плагіату. Це проблема національного масштабу, яка потребує негайного вирішення. <i>Розглянути кейс 2.</i>		
Плагіат як форма академічного шахрайства	Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Плагіат в будь-якому разі розглядається як шахрайство. Види плагіату: дослівний плагіат; мозаїчний плагіат; неадекватне перефразування; відсутність посилань на прямі цитати; згадування джерела без посилання; рерайт; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм ім'ям; списування письмових робіт інших студентів; фальсифікація; реплікація; републікація. <i>Розглянути кейс 3.</i>	Оволодіти знаннями щодо основних видів плагіату.	15 хв.
Підсумки	Формування академічної культури потребує створення комплексної системи формування академічної грамотності та науково-дослідницької компетентності майбутніх фахівців, яка охопить усі рівні вищої освіти з дотриманням принципу безперервності та наступності. Концепція формування академічної культури повинна стати ключовою ідеєю сучасного вишу, освітня діяльність якого повинна ґрунтуватись на принципах чесності, справедливості, довіри та взаємоповаги усіх учасників академічного процесу. Необхідно створити новий підхід до навчання як організації навчально-пошукової, дослідницької, навчально-ігрової, моделюючої діяльності; активного обміну думками, творчої академічної дискусії.	Узагальнити отримані знання та усвідомити роль академічної культури як однієї з найважливіших складових вищої школи .	3 хв.

Кейси для обговорення зі студентами під час лекції

Кейс 1 (до питання 2.1)

Пояснити значущість (або довести їх не важливість) основних елементів академічної культури для професії лікаря: академічна діяльність; академічне письмо; академічна інформатика; академічна комунікація; підвищення кваліфікації та академічного статусу.

Кейс 2 (до питання 2.2.)

Студенти закладів вищої освіти володіють досить обмеженим комплексом умінь та навичок орієнтування в розгалужених інформаційних потоках. Недостатній рівень інформаційної культури та базових вмінь і навичок коректної роботи з інформацією часто призводить до порушення студентами норм академічної доброчесності.

Назвати вміння/навички/якості, що їх забезпечує володіння інформаційною компетентністю.

Довести правдивість думки, що інформаційну компетентність можна вважати індикатором рівня академічної культури.

Назвати можливі шляхи підвищення рівня академічної культури українського студентства.

Кейс 3 (до питання 2.3)

1. Що з перераховано, на ваш погляд, можна вважати плагіатом?

– використання чужих текстів (повне або часткове) без вказівки на авторство.

– завантаження есе та інших видів робіт з безкоштовних сайтів рефератів і використання їх як власних.

– використання чужих текстів дослівно із посиланням на інше джерело.

– копіювання чужих текстів зі зміною порядку слів у реченні без посилання на джерело.

– переклад чужих текстів з однієї мови на іншу та використання їх у власних роботах без вказівки джерела.

– переписування тексту з джерела власними словами без посилань на джерело.

2. Що з перерахованого ви використовуєте у своєму навчанні?

3. Які, на вашу думку, основні чинники поширення плагіату в студентському середовищі?

Рекомендована література

Основна

1. Положення про академічну доброчесність у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця, Київ, 2020, 10 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1EVG51GI8sz8sVBgCH58ume5_aBnK4ccl/view (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ, стаття 50 : станом на 5 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII, стаття 42 : станом на 12 трав. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, стаття 42 : станом на 5 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Додаткова

1. Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос». *Академічна доброчесність*. URL: <http://e-csr.org.ua/> (дата звернення: 20.06.2024).

2. International Center for Academic Integrity. *Resources*. URL: <https://academicintegrity.org/> (дата звернення: 20.06.2024).

Питання для самопідготовки студента до лекції

1. Поняття «академічна культура».
2. Основні складові академічної культури.
3. Види плагіату.

Розробники методичної рекомендації:

Пушкарьова Я.М., доцентка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Зайцева Г.М., завідувачка кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії,
Гождзінський С.М. доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії.